

GUZOWATA FORMA SOSNY ZWYCZAJNEJ

MIECZYŚLAW CZEKAŁSKI

W roczniku Niemieckiego Towarzystwa Dendrologicznego sprzed I wojny Beissner dał notatkę o guzowatej formie sosny zwyczajnej*. Dwa drzewa tej formy rosły wówczas w Wirtach na Pomorzu, miały status pomników przyrody. Na fotografii przedstawiono jedno z nich (fot. 1). Formę guzowatą sosny zwyczajnej (*Pinus sylvestris* f. *gibberosa* Kihlman) można uznać za unikatową.

Fot. 1. Sosna guzowata z notatki L. Beissnera

Kilka lat temu w lesie leśnictwa Więckowice (wcześniej było to leśnictwo Pałędzie), należącego do nadleśnictwa Konstantynowo (regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Poznaniu), w pobliżu miejscowości Zakrzewo, w gminie Dopiewo powiatu poznańskiego, znalazłem dwa drzewa, które można uznać za formę guzowatą sosny zwyczajnej.

Rosną one w odległości około 40 m jedna od drugiej, na granicy dwu sąsiadujących pododdziałów lasu sosnowego, zasadzonego przed około osiemdziesięciu laty na użytkach rolnych.

Fot. 2

Fot. 3

Pierwsze drzewo wygląda niemal identycznie jak to, które widzimy na fotografii w roczniku Niemieckiego Towarzystwa Dendrologicznego. Ma wysokość około 15 m, obwód pnia 75 cm i niewielką, jednostronnie rozwiniętą koronę. Na pniu doliczyłem się 54 guzowatych wyrośli

* doniesień o takich sosnach znajdziemy sporo, szczególnie w literaturze skandynawskiej, ale i u nas – w 1993 r. występowanie sosny guzowatej w zachodniej Polsce podsumował W. Danielewicz w *Lubuskim Przeglądzie Przyrodniczym* 4(2): 63–66 (przyp. red.).

drewna i martwicy korkowej; kształt mają półkulisty, różną wielkość i grubość (fot. 2, 3). Widać też małe wyrośla, w stadium inicjacji. Najniżej położony guz znajduje się już u nasady pnia. Kolejne leżą blisko siebie, a nawet się przenikają. Największy powstał na wysokości 4 m, występowanie guzów kończy się na wysokości 8 m. Pień sosny z guzami wygląda nadzwyczaj osobliwie.

Drugie drzewo ma wysokość około 18 m i obwód pnia 121 cm. Pień jest lekko pochyły, korona szeroka i gęsta. Na pniu widać 23 guzy. Pierwszy znajduje się na wysokości 3,5 m (fot. 4), trzy największe – na wysokości 5, 10 i 10,5 m. W porównaniu z pierwszym drzewem guzy są na pniu rozmieszczone rzadziej, ale są większe. Przyczyna powstawania guzów na pniu sosny nie jest znana.

Wykorzystano:

Beissner L. 1911. Jahresversammlung. Mitteilungen der Deutschen Dendrologischen Gesellschaft [1911]: 314–353.

prof. dr hab. Mieczysław Czekalski jest emerytowanym profesorem zwyczajnym Katedry Roślin Ozdobnych Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu i członkiem honorowym PTD

Fot. 4.